

ZKUŠENOSTI Z VELENÍ TANKOVÉ DIVIZE V SOUDOBÝCH PODMÍNKÁCH

Podplukovník Josef Hrabovský

Tankové divize jsou hlavní údernou silou vševojskové armády. Jsou schopny, při dovedném používání raketových jaderných zbraní a ostatních druhů vojsk, zejména letectva, vzdušných výsadků a dělostřelectva, zničit postupně i silnějšího nepřítele.

Zejména v počátečním období války budou tankové divize zasazovány do prvního sledu armády z chodu, v jejich prospěch budou uskutečněny jaderné údery a údery letectva velitelem armády i frontu ve střetných bojích a sraženích budou rozbiť hlavní síly uskupení nepřátelských vojsk, jako první se budou střetávat a bojovat s přicházejícími zálohami nepřítele, za chodu ničit jeho operačně taktické prostředky atomového napadení, odrážet jeho protizteče a protiúder, napomáhat obklíčování nepřítele, pronásledovat ho a v součinnosti se vzdušnými výsadky obsazovat důležité objekty.

Jsou-li na vojska tankových divízí kladeny tak vysoké požadavky, tím větší jsou nároky na organizaci práce a systém velení jejich štábů.

Při rozboru úkolů tankové divize zkonfrontovali jsme s praxí ustanovení příslušných předpisů pokud jde o systém velitelských stanovišť a s ním související otázky velení. Vyšli jsme ze zásady, že hlavním místem velení je velitelské stanoviště. Uvážili jsme možnosti nepřetržitého velení vojskům i z předsunutého velitelského stanoviště divize, přičemž dochází k vyloučení celého štábu z velení, které neodpovídá novým podmínkám. Mimořádný důraz jsme věnovali zabezpečení velení vojskům za pohybu při vysoce manévrové činnosti, kdy všechny štáby jsou na přesunu. Práce štábu jako celku byla organizována tak, aby nejvíce času bylo poskytnuto vojskům a podřízeným štábům. Dospěli jsme k závěru, že úspěšně velet vojskům tankové divize zejména v průběhu bojové činnosti nelze klasickým způsobem — pomocí jednotlivých oddělení. Kritickému rozboru jsme podrobili obsah i náplň bojové dokumentace, která byla zjednodušena a přísně podřízena požadavkům velení. Zvýšili jsme odpovědnost za práci štábů a rozpracovali pro ně i jednotlivé skupiny a oddělení funkční povinnosti a metodiku práce.

Praktické zkušenosti z divizních cvičení let 1962 a zimního období 1963 plně potvrdily tyto závěry.

O tom, že velitelské stanoviště divize je hlavním místem velení, svědčí tyto závažné skutečnosti. Na velitelském stano-

višti divize je velitel divize, náčelník štábu, náčelníci druhů vojsk, styční důstojníci od armády, podřízených útvarů, týlového velitelského stanoviště, představitel leteckého útvaru nebo svazku, maximum spojovacích prostředků, spojovací a zabezpečovací jednotky. Z VS je organizováno vícekanálové spojení s nadřízeným velitelem a štábem, podřízenými veliteli a štáby a sousedy. Je rozmístěno skrytě a blízko prvosledovým útvarům i k druhému sledu. Přicházejí sem rozkazy, nařízení a informace od nadřízeného štábu i sousedů, zde se plánuje boj divize, zpracovávají pravidelná hlášení, požadavky na nadřízený štáb, podřízené štáby a sousedy. Zde jsou nejlepší podmínky pro práci štábu i velení vojskům. Konečně i charakter boje tankové divize nutí k tomu, aby velitelské stanoviště bylo hlavním místem velení. V současných podmínkách, kdy pásmo divize bude značně široké, tankové pluky budou útočit na samostatných směrech ve vysokém tempu, situace se bude rozvíjet nerovnoměrně, za oboustranného používání atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, budou vznikat nepředvídané situace, vyvstává otázka účelnosti nepřetržitého velení z předsunutého velitelského stanoviště, kdy velitel divize se zbavuje možnosti velet všem silám divize.

Jsme názoru, že tento systém velení na stupni divize již neodpovídá novým

podmínkám. Proto u našeho štábu jsme uskutečnili řadu opatření, aby se velitelské stanoviště divize stalo hlavním místem velení. Z nejdůležitějších opatření jsou tato:

- maximum důstojníků podřízených se na velení vojskům se zdržuje na velitelském stanovišti;

- velitel divize velí vojskům pomocí štábu z velitelského stanoviště divize;

- vyjíždí na předem stanovené velitelské stanoviště s omezeným počtem důstojníků jen k vyřešení složitých situací a uplatnění osobního vlivu na ně;

- z velitelského stanoviště je organizováno směrové spojení s ostatními místy velení PVS a TVS divize;

- z něho je organizováno vícekanalové spojení v síti velitelské, štábní i součinnosti s nadřízeným štábem, podřízenými vojsky a sousedy;

- zdržují se na něm styční důstojníci od nadřízeného štábu, podřízených štábů, sousedů a PVS divize;

- všechny otázky plánování, zpracování rozkazů, nařízení, hlášení, informací pro nadřízený štáb, podřízené štáby i sousedy se uskutečňují na velitelském stanovišti;

- pracoviště štábu jsme rozmístili tak, aby důstojníci podřízení se na velení vojskům, byli soustředěni u velitele divize a náčelníka štábu a zabezpečovací jednotky byly umístěny na vnějším obvodu;

- mimořádný význam jsme kladli na organizaci pracovišť se spojovacími prostředky tak, aby bylo umožněno velení vojskům z velitelského stanoviště divize za pohybu a vytvořena tak možnost informovat ostatní místa velení.

Všechna uvedená opatření, která byla na cvičení přezkoušena, se ukázala správná.

K zabezpečení velení za pohybu velitelského stanoviště divize jsme dodržovali tyto zásady:

- podle postupu vojsk jsme postupně obsazovali pohyblivá retranslační místa (PRM) s rádiovými stanicemi, pomocí kterých lze zabezpečit nepřetržitě rádiové spojení s důrazem na tankové útvary a raketové oddíly i ve velmi členitém terénu a při značně hluboké a široké bojové sestavě divize;

- při vysoce manévrové bojové činnosti jsme podřízené štáby cvičili tak, že automaticky každou sudou hodinu provedly krátkou zastávku 15–30 minut k vysunutí a nasměrování antén, k předání pravidelného hlášení o přijetí rozkazů a nařízení od štábu divize. Hlášení o zjiš-

těných a zničených ZHN nepřítel, radiační situaci a výsledcích vlastních úderů jsme uskutečňovali ihned;

- při výcviku rádiových jednotek jsme dbali na zkrácený provoz a předávání telegramů pomocí pohyblivých retranslačních míst. Mimořádně usilí rádiových jednotek jsme věnovali přísné provozní kázní;

- u podřízených štábů jsme nařídili, aby hlavní funkcionáři štábu divize i útvarů osobně používali rádia a od rádiových stanic se nevzdalovali.

Na základě podrobného rozboru práce štábu na velitelském stanovišti divize a ověření závěrů při praktických cvičeních jsme došli k zásadním změnám v organizaci práce jednotlivých oddělení a štábu divize jako celku.

Práci štábu divize na velitelském stanovišti jako hlavním místě velení se osvědčilo organizovat v těchto základních skupinách.

VELITELSKÁ SKUPINA ve složení velitel divize, zástupce velitele divize, náčelník štábu, zástupce velitele divize pro politické věci, náčelník operačního oddělení a náčelník dělostřelectva divize, má jako hlavní úkol rozhodovat se na základě podkladů připravených štábem divize, řídit místa velení. Nutno zdůraznit, že zde nejde o nějaké kolektivní rozhodování místo velitele divize, ale naopak o kolektivní vyhodnocení situace a komplexní návrh nejbližších spolupracovníků velitele pro jeho rozhodnutí.

Rychle se měnící vývoj situace na frontě a požadavek pronikání těchto zpráv o situaci do všech míst velení si vyžádaly vytvořit skupinu, která by tuto informovanost zabezpečovala. Proto jsme jako další skupinu vytvořili

- **INFORMAČNÍ SKUPINU** ve složení zástupce náčelníka operačního oddělení, 1 až 2 důstojníci operačního oddělení, styční důstojníci divize a pluků, styční důstojník TVS divize, důstojník 6. oddělení, náčelník tělesné přípravy divize, náčelník topografické služby divize, má jako hlavní úkol pravidelně získávat situaci od pluků, z PVS divize (bylo-li zřízeno) z TVS divize, situaci druhých vojsk divize, od nadřízeného štábu, sousedů a průzkumného střediska. Vzhledem k tomu, že je nutné vést na této skupině situaci druhých vojsk je účelné na odděleních druhých vojsk určit důstojníky, kteří tuto předávají informační skupině. Získanou situaci skupina rychle zakresluje do mapy, kterou předává k vyhodnocení se závěry plánovací skupině. Dále skupina v celém komplexu in-

formuje o situaci nadřízený štáb, jednotlivá místa velení (PVS je-li zaujato a TVS) divize, podřízené štáby útvarů a sousedy. V součinnosti s plánovací skupinou zpracovává a předává do vojsk nařízení a rozkazy podle rozhodnutí velitele divize.

Z těchto hlavních úkolů vyplývá, že **informační skupina nese plnou odpovědnost za opatrování informací o situaci vojsk, rozhodnutí velitele divize, nadřízeného štábu, míst velení, podřízených štábů a sousedů.**

Skupina vede záznamy o vydaných rozkazech a nařízeních a přijatých hlášeních a požadavcích, přehledy o početních stavech a ztrátách osob, hlavní bojové technice a vozidlech, o průběhu kilometrů pásové a kolové techniky, o stavu pohyblivých zásob útvarů a divize, o rozdělení posilových prostředků a o ozáření osob. Tyto údaje je nejlépe vést v silném evidovaném sešitě rozděleném podle jmenovaných otázek. Proti tomuto požadavku mohou být námitky, že tyto údaje vedou ostatní složky štábu divize a je proto zbytečné toto vyžadovat právě od informační skupiny. Naše zkušenosti však potvrdily správnost tohoto požadavku zejména proto, že tyto údaje jsou právě na velitelském stanovišti divize ústředně podchyceny a umožňují všestranně hodnotit bojeschopnost vojsk. Získávají se od podřízených útvarů a odborných náčelníků, zejména z TVS divize prostřednictvím informační skupiny, které to nedělá potíže, protože organizuje součinnost v otázkách situace vojsk se všemi složkami štábu bez ohledu na místo velení.

Dále informační skupina zpracovává pravidelně bojová hlášení pro nadřízený štáb, účastňuje se kontroly a pomoci u vojsk a vede výkazovou mapu štábu divize. V přípravném období pomáhá v práci plánovací skupině.

Další důležitou skupinou štábu divize je

— **PLÁNOVACÍ SKUPINA**, která zahrnuje v sobě větší část operačního oddělení. Za boje v ní může být i náčelník štábu dělostřelectva, náčelník PVO, ženijní náčelník, chemický náčelník a podle potřeby i další důstojníci štábu divize. Zafixovaný důstojník druhý vojsk do této skupiny nelze chápat z hlediska jejich nepřetržité činnosti v této skupině, ale z hlediska povinností a úkolů vůči skupině.

Hlavním jejím úkolem je komplexně vyhodnocovat situaci, zakreslenou informační skupinou a předkládat komplexní

návrh veliteli divize nebo náčelníkovi štábu k rozhodnutí. Pokud jde o vyhodnocování situace vojsk, bylo by správné, kdyby toto prováděla informační skupina, neboť nejlépe zná situaci vojsk. Řešení této otázky záleží na připravenosti důstojníků informační skupiny. U nás vyhodnocuje plánovací skupina.

Dalšími úkoly skupiny jsou zejména:

— předvídat vývoj situace, vycházet z ní a připravovat varianty bojové činnosti divize;

— plánovat bojovou činnost divize podle rozhodnutí velitele divize;

— zpracovávat s informační skupinou rozkazy a nařízení pro vojska, tyto předávat útvarům a prověřovat jejich plnění. Skupina dále připravuje podklady pro organizaci součinnosti velitele divize, organizuje přemístování míst velení a pořádkovou službu.

Z uvedeného vyplývá, že **plánovací skupina nese plnou odpovědnost za kvalitní, reálné a včasné plánování bojové činnosti divize.**

Ke splnění těchto úkolů má plánovací skupina předem zpracovanou vzorovou bojovou dokumentaci, pomocné dokumenty pro plánování a různé propočty.

V součinnosti s celým štábem zpracovává skupina komplexní souhrnné hlášení pro armádu.

Připravuje pracovní mapy pro hlavní funkcionáře divize a vede pracovní mapu skupiny. Připravuje podklady pro doklad náčelníka štábu. Zúčastňuje se kontroly a pomoci u vojsk zejména v průběhu boje.

Mezi oběma skupinami je nutná velmi těsná součinnost a vzájemná pomoc. Při praktickém uskutečňování úkolů jde o přenášení úsilí práce z jedné skupiny na druhou. Tak v období plánování hlavní tíha práce spočívá na plánovací skupině, v průběhu boje zase na informační skupině. Proto si musí obě skupiny navzájem pomáhat.

Poslední velmi důležitou skupinou je

— **PRŮZKUMOVÉ STŘEDISKO**, organizované z oddělení průzkumu divize a průzkumných orgánů štábu dělostřelectva divize. Jeho hlavním úkolem je ústředně v rámci celé divize organizovat a řídit průzkum, v součinnosti s odbornými náčelníky (ND, NPVO, CHN a letecký představitel), komplexně vyhodnocovat situaci nepříteli a závěry z ní předkládat veliteli divize nebo náčelníkovi štábu.

Průzkumové středisko, jehož jádrem je oddělení průzkumu divize, nese plnou odpovědnost za ústřední řízení průzkumu,

komplexní vyhodnocování zpráv o nepříteli a informování nadřízeného štábu i míst velení divize (PVS, je-li zaujato, VS a TVS) a sousedů.

Dále zabezpečuje průzkum stykem se svazky v dotyku a sousedy. Vyslýchá zajeatce a místní obyvatelstvo.

Ke splnění těchto úkolů vede průzkumové středisko výkazovou mapu nepříteli, záznamy zpráv o nepříteli, přehled bojeschopnosti nepříteli — do brigády v to, různé časové a jiné propočty o nepříteli a zpracovává svoji vzorovou bojovou dokumentaci.

Vzhledem k takto organizované práci na velitelském stanovišti divize, jsou těmto změnám přizpůsobena i pracoviště štábu, organizace vnitřního spojení divize a s vojsky.

JAK JE ORGANIZOVÁNA PRÁCE NA PVS DIVIZE?

Dynamický charakter bojové činnosti tankové divize a s tím i skutečnost, že místa velení budou převážně v neustálém pohybu potvrzuje názor, že není nutné mít neustále obsazené PVS divize důstojníky štábu. Spojovací a dopravní prostředky a jednotky zabezpečení PVS divize je však nutné umísťovat trvale stranou od velitelského stanoviště divize, na vzdálenost 3—5 km.

Proto PVS divize, podle našeho názoru, se má zaujímat až v průběhu boje, aby velitel divize mohl ovlivňovat jeho průběh za složitých situací, jako je zasazení divize do boje z chodu, odrážení silných protiztečí nepříteli, zasazení druhého sledu nebo předsunutého odřadu divize do boje, při násilném přechodu vodní překážky, při vedení střetného boje, při prolamování obranných postavení apod. Cílem PVS divize není tedy nepřetržitě vel let vojskům v celém průběhu bojové činnosti divize, ale vyřešit na místě složitou situaci a vrátit se znovu na VS divize.

Proto je PVS vybaveno jen malým počtem vozidel, na kterých jsou rádiové stanice. U tankové divize jsou to (1 tank, 2 velitelské BTR-50, 1 BRDM a 1 OT-810). Celkem asi 6—7 vozidel. Výhodou této techniky je, že důstojníci štábu jsou kryti pancířem. S velitelem divize zpravidla vyjíždí náčelník operačního oddělení s jedním důstojníkem, náčelník průzkumu, náčelník dělostřelectva s operátorem a dělostřeleckým průzkumníkem a náčelník chemické služby. Celkem asi 8—10 důstojníků štábu včetně velitele divize.

Jedná-li se o násilný přechod, je možné přibírat ještě ženijního náčelníka.

Celá tato operační skupina v čele s velitelem divize řeší pak složitou situaci na místě, vydává úkoly vojskům, zejména prvnímu sledu. Po splnění úkolu vrací se na velitelské stanoviště divize. Operační skupina nezpracovává žádné dokumenty, vede jen záznam o vydaných rozkazech a přijatých hlášení. Neinformuje ani nadřízený štáb o situaci. O situaci informuje velitel divize velitele armády. Dále skupina po dobu nepřítomnosti velitele divize ani velitelském stanovišti musí zabezpečit pronikání zpráv mezi PVS a VS divize.

Dosavadní zkušenosti nás v této otázce opravňují konstatovat závěrem, že se nám podařilo vyřešit správně všechny otázky, potvrdila se správnost nové organizace práce štábu a uvedená opatření nám pomohla zvýšit organizovanost a cílevědomost v práci a náročnost při velení vojskům.

★

Kromě dobré organizace štábu divize na jednotlivých místech velení má velký význam i dobře promyšlená metodika práce. U našeho štábu jsme se zabývali i touto otázkou a realizovali jednu z možných variant.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU DIVIZE NA VELITELSKÉM STANOVIŠTI PŘI PLÁNOVÁNÍ BOJOVÉ ČINNOSTI DIVIZE

Ještě před doručením bojového rozkazu velitele armády štábu divize, musí mít tento podrobně vyhodnocenou situaci nepříteli, jeho možnosti a zámýsl s důrazem na použití ZHN, které mohou působit proti divizi. Dále musí mít pečlivě vyhodnocenou situaci vlastních vojsk, terénu — jeho rozrušení možnými jadernými údery a z hlediska manévru tankových útvarů — sociální, politické a hospodářské podmínky budoucího prostoru bojové činnosti, vliv počasí, noční a denní doby na bojovou činnost vojsk divize. Dále je možno připravit různé operační taktické, časové a materiální propočty zejména o použití raketových jaderných zbraní.

Plánování útočného boje divize začíná zpravidla doručením předběžného nařízení nebo bojového rozkazu velitele armády, štábu divize. S bojovým rozkazem mohou být doručeny i odborné směrnice pro náčelníky druhů vojsk, tylové a technické oddělení. V soudobých podmínkách se mů-

že stát, že tyto budou doručeny opožděně. Proto je nutné, aby si odborní náčelníci upřesnili dotazem nejzákladnější údaje pro plánování po své odbornosti na armádě.

V této době je třeba, v co nejkratší časové lhůtě, připravit hrubý záměr rozhodnutí velitele divize, informovat náčelníky oddělení a druhů vojsk o úkolu divize, vydat pokyny pro přípravu dokladů náčelníkům a údaje z kalendářního plánu práce štábu.

Metodika práce štábu může být tato, že náčelník štábu čte na plánovací skupině z bojového rozkazu velitele armády jen ty údaje týkající se divize, dva důstojníci této skupiny zakreslují údaje uhlím na dvě mapy. Jedna mapa je určena pro velitele divize, druhá mapa pro práci na plánovací skupině. Jak ukázaly zkušenosti, je výhodné, aby čtení o úkolu divize se dělo současně do dispečinku při zachování všech zásad utajení, tak, aby ihned o úkolu divize mohli být informováni náčelníci oddělení, druhů vojsk a týlu. Důstojník plánovací skupiny mapu s písemným rozkazem velitele armády odnese pak veliteli divize ke studiu.

Náčelník štábu spolu s náčelníkem operačního oddělení, náčelníkem průzkumu a náčelníkem dělostřelectva pokračuje v práci na zpracování hrubého zámyslu velitele divize. Práce na zpracování tohoto zámyslu může probíhat v tomto sledu. Náčelník průzkumu přednese závěry o nepříteli s jeho časovými a prostorovými možnostmi. Zejména seznámí velitele s pořadím cílů podle důležitosti a charakteru pro použití vlastních jaderných úderů. Po něm ujasní úkol divize náčelník operačního oddělení. Dále náčelník dělostřelectva navrhne kdy, na jaké cíle a kolik úderů plánuje armáda a dále jak použít vlastní jaderné údery. Nakonec náčelník štábu usměrní návrhy těchto náčelníků podle úkolu divize, celkového poměru sil, účinků jaderných úderů, množství jejich využití vojsky pro splnění úkolu divize a nejlepší možnosti terénu z hlediska volby hlavního úderu divize. Nato náčelník dělostřelectva navrhne cíle, výšku výbuchu a přibližně dobu provedení úderu. Zároveň s řešením použití jaderných úderů sladí náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení postupně vševojskovou myšlenku zámyslu velitele divize na mapu.

Takto komplexně zpracovaný záměr předloží náčelník štábu veliteli divize. Po jeho schválení, nebo úpravě informuje ná-

čelníky oddělení, druhů vojsk a týlu o zámyslu velitele divize, vydá pokyny pro práci na dokladech, na rozhodnutí velitele a seznámí je s časovými údaji z kalendářního plánu práce štábu. Je možná i taková varianta, že odborné náčelníky seznámí s kalendářním plánem náčelník operačního oddělení dispečinkem v době, kdy náčelník štábu je u velitele divize s hrubým zámyslem. Informace o hrubém zámyslu mají se zúčastnit i důstojníci informační a plánovací skupiny, kteří zpracovávají nařízení do vojsk. K získání co nejvíce času pro útvary a pro souběžné plánování je třeba, aby potřebné údaje, již z hrubého zámyslu, byly vydány útvarům do 30 minut po informaci. Tato předběžná nařízení mohou zpravidla obsahovat směr hlavního úderu, bližší, následující a další úkol pluku, úkoly sousedů, rozhraní, čáry zasazení druhého sledu divize a osy přesunu. Toto nařízení je možné vydat buď pomocí technických pojtek, přísné utajení pomocí signální tabulky nebo prostřednictvím styčných důstojníků.

Po takto provedené informaci se přistupuje k zpracování dokladu náčelníka štábu a náčelníků druhů vojsk a týlu. Současně s tím začíná i práce na grafickém a písemném rozhodnutí velitele divize, dále na plánech zabezpečení druhů vojsk a týlu a odborných nařízeních pro útvary.

V období plánování má být práce celého štábu soustředěna ve prospěch velitele divize, aby se mohl co nejdříve rozhodnout.

Doklad náčelníka štábu divize má obsahovat:

- ujasnění úkolu divize z hlediska zámyslu velitele armády;
- vliv použití vlastních raketových jaderných zbraní na splnění úkolu divize;
- místo a úloha divize v úkolu armády;
- ráz činnosti sousedů a jejich vliv na plnění úkolu divize;
- rozbor hloubky, šířky úkolu a tempa útoku;
- závěry o nepříteli s důrazem na jeho časové, prostorové možnosti použití ZHN a celkový záměr, z toho pak opatření pro činnost vlastních vojsk;
- závěry z vyhodnocení vlastních vojsk s důrazem na jejich bojeschopnost a možnosti splnění daného úkolu;
- závěr o terénu z hlediska jeho změn při použití vlastních i nepřátelských jaderných úderů a ovlivnění postupu vojsk zejména na směru hlavního úderu;
- celkový poměr sil při zasazení di-

vize a jeho narůstání při zasazování sil divize;

— návrh na rozhodnutí velitele divize s důrazem na zámysl, použití jaderných úderů, úkoly pluků a záloh, organizace velení vojskům.

Podklady pro doklad náčelníka štábu zpracovává náčelník průzkumu, operačního oddělení a spojení.

Forma přednesení dokladů může být různá, záleží od dalších podmínek, zejména časových. Velitel divize může vyslechnout jen některé náčelníky nebo jen své zástupce, nebo jen náčelníka štábu, který předtím vyslechl náčelníky.

Grafické a písemné rozhodnutí se zpracovává pod přímým řízením náčelníka štábu a za účasti a příspěvků druhů vojsk a týlu. Aby nedocházelo k časovým ztrátám funkcionářů těchto oddělení je výhodné volat je postupně na plánovací skupinu a získávat od nich příspěvky a podklady pro všechny zpracovávané dokumenty plánovací skupinou.

Osvědčilo se zpracovat graficky plán práce operačního oddělení, na zpracování plánovacích dokumentů. V plánu uvést všechny dokumenty, kdo se na nich podílí a kdy mají odborní náčelníci předložit příspěvky a osobně projednávat opatření.

Práci na dokladech, rozhodnutí velitele divize, plánech druhů vojsk a týlu a odborných nařízení možno rozdělit takto:

— **PRŮZKUMOVÉ STŘEDISKO** připraví podklady pro doklad náčelníka štábu, zakreslí zprávy o nepříteli a jeho pravděpodobném zámyslu do mapy na plánovací skupině, zpracuje příspěvek o nepříteli do písemného rozhodnutí velitele divize, podle pokynů náčelníka štábu zpracuje plán průzkumu a nařízení pro průzkum, předloží požadavky průzkumu a leteckých snímků na armádu;

— **INFORMAČNÍ SKUPINA** zabezpečí pronikání nařízení k útvarům, prověří jejich pochopení a plnění. Soustavně sleduje a prověřuje situaci útvarů. Pomáhá plánovací skupině zejména v různých propočtech a ve zpracovávání nařízení pro vojska;

— **PLÁNOVACÍ SKUPINA** zpracovává podklady pro doklad náčelníka štábu, všechny plánovací dokumenty s využitím příspěvků druhů vojsk a týlu, nařízení a rozkazy pro vojska;

— **DRUHY VOJSK ŠTÁBU DIVIZE A TÝLU** zpracovávají své doklady, příspěvky do vševojskových dokumentů, plány zabezpečení boje divize po své odbornosti a nařízení pro útvary.

Náčelníci druhů vojsk a týlu musí dávat včas podklady plánovací skupině. Mimořádného významu nabývá otázka součinnosti mezi odděleními při řešení zásadních opatření, která musí upřesňovat a sladovat náčelník štábu. Zásadní opatření musí být vždy projednána s náčelníkem štábu, který též podepisuje odborná nařízení. Proto je správné, aby se po celou dobu plánování náčelník štábu zdržoval na plánovací skupině.

Při přednášení dokladů veliteli divize probíhá naplno plánování bez ohledu na to, že může dojít k některým změnám. Jedině takovým systémem práce je možno u druhů vojsk a týlu uspět a včas tak zpracovat všechny podklady pro vojska. V žádném případě nesmějí čekat odborní náčelníci s plánováním až po dokladech. Toto je jedna z možných forem souběžného plánování v celém štábu divize.

K zpracování bojového rozkazu velitele divize a odborných nařízení pro útvary je nutno přistoupit již v průběhu přednášení informačních zpráv veliteli divize, neboť je třeba dosáhnout, aby do 30 minut po vydání rozhodnutí velitelem divize byly již útvarům doručovány styčnými důstojníky rozkazy i odborná nařízení náčelníků druhů vojsk a týlu. V našem štábu bylo tohoto termínu dosaženo. Uvedený systém doručení všech podkladů pro plánování na stupni útvarů se ukázal správným a přímo nutným. Jedině takovým způsobem lze vytvořit reálné podmínky pro komplexní plánování na stupni útvaru.

Chci zdůraznit, že v této době plány zabezpečení druhů vojsk a týlu i operační dokumentace, i když slouží jako podklad pro stanovení úkolů pro útvary, nesmí zdržet štáb ve včasném vydání úkolů útvarům. Plánovací dokumenty štábu divize je třeba, do doby vydání všech podkladů pro útvary, zpracovat jen v takové úplnosti a rozsahu, aby umožňovaly reálné stanovit úkoly pro vojska. Až do vydání úkolů útvarům, je možné tyto dopracovávat. Jinak by došlo k situaci, že bojové dokumenty štábu divize by šly na úkor času podřízených útvarů, což by nebylo správné.

Vidíme tedy, že po rozhodnutí velitele divize celý štáb pracuje ve prospěch vojsk.

Souběžně se zpracováváním rozhodnutí velitele divize se na plánovací skupině, v součinnosti s druhy vojsk a týlu, zpracovávají i ostatní dokumenty, zejména plán vyvedení divize na osy, plán přesu-

nu nebo přeskupení divize, plán bojového zabezpečení, plán práce velitele pro organizaci součinnosti, atd. Rovněž druhy vojsk a týl zpracovávají plány zabezpečení boje divize.

Po rozhodnutí velitele divize, kterého se zúčastní i velitelé pluků a náčelníci druhů vojsk a týlu se zpravidla krátce organizuje součinnost na stupni divize — pluk.

Při organizaci součinnosti se věnuje mimořádná pozornost sladění bojové činnosti vojsk prvního sledu, předsunutého odraďu, vzdušných výsadek s jadernými údery, palbou dělostřelectva a údery letectva a jejich využití vojsky divize. Je třeba zejména upřesňovat rozdělení cílů mezi raketové vojsko, letectvo a dělostřelectvo a stanovit dobu, způsob provedení úderů a bezpečnostní čáry pro vojska.

Náčelník štábu osobně projednává otázky součinnosti s velitelem vzdušných výsadek a velitelem jednotky pohraniční stráže podle toho, jaký úkol bude plnit divize a v jaké je situaci.

Po organizaci součinnosti je třeba uskutečnit kontrolu a pomoc u podřízených útvarů. Tě se mají zúčastnit hlavní funkcionáři, zejména velitel divize, zástupce velitele, náčelník štábu a náčelníci druhů vojsk. Cílem kontroly a pomoci je prověřit správné pochopení úkolu a jeho plnění. Hlavní funkcionáři mohou na místě pak schválit rozhodnutí velitelů útvarů.

Realizováním této metodiky práce byl podstatně zkrácen čas pro vydání úkolů podřízeným útvarům. Při cvičeních byla předběžná nařízení z hrubého zámyslu velitele divize doručena útvarům do 1 až 1,5 hodin, bojový rozkaz s nařízeními odborných náčelníků do 2,5–3 hodin, organizace součinnosti na stupni divize pluk byla uskutečněna do 3–4 hodin od obdržení úkolu velitelem armády. Tím se vytvořily podmínky souběžného plánování na stupni divize i pluku, neboť útvary první podklady pro souběžné plánování obdržely hodinu po obdržení rozkazu velitele armády štábem divize.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU DIVIZE NA VELITELSKÉM STANOVIŠTI V PRŮBĚHU VEDENÍ BOJE

Vcelku tato metodika práce štábu odpovídá i požadavkům pro vedení boje. Má však některé zvláštnosti. V případném období je do určité míry ještě možná práce po jednotlivých odděleních, v průběhu

boje je však třeba, aby důstojníci štábu, kteří se podílejí na velení, důsledně pracovali v základních čtyřech skupinách, tj. velitelské, informační, plánovací a průzkumné. Tento systém práce vyžaduje charakter soudobého boje, kdy je třeba rychle a komplexně získávat situaci o nepříteli, vlastních vojscích, radiální situaci, častěji než dříve, o sousedech i od nadřízeného štábu. Získanou situaci je nutné rychle vyhodnotit s návrhem pro velitele divize. Po rozhodnutí velitele divize předat rádiem krátká nařízení všem útvarům včetně druhů vojsk. Souběžně s tím informovat štáb armády, místa velení (PVS a TVS) a častěji než dříve i sousedy.

Jak ukázaly naše zkušenosti je nutné, aby velitel divize měl pravidelně každé dvě hodiny, při důležitých situacích (jako jsou: provedení nepřátelských jaderných úderů na vojska, vznik nebezpečné radiální situace, zasazování dalších sledů nepříteli, jako příprava a vyrazení k protizteči apod.) ihned úplnou situaci, vyhodnocenou štábem s návrhem na rozhodnutí. V průběhu boje se bude velitel divize častěji rozhodovat a budou se častěji vydávat krátká bojová nařízení, než tomu bylo dříve. Zamysleli jsme se i nad činností spojovacích prostředků štábu divize, zabezpečením vnitřního spojení, kdy zejména za přesunu, nezastihnou vždy hovory „zdola“ náčelníky, velitele divize a náčelníka štábu.

Tyto skutečnosti nás donutily k tomu, že jsme práci štábu důsledně organizovali ve čtyřech skupinách, u kterých musely být stále v provozu spojovací prostředky, především rádiové stanice.

Metodika práce je taková, že všechny skupiny, doplněné příslušníky druhů vojsk na informační skupině, komplexně zakreslují získanou situaci, souběžně s tím plánovací skupina za řízení náčelníka štábu divize vyhodnocuje situaci s návrhem pro rozhodnutí velitele. Takto zpracovaná situace se předkládá veliteli divize. Mezi tím informační skupina informuje ihned o situaci štáb armády, místa velení (PVS a TVS) a podřízené štáby. Po schválení rozhodnutí velitelem divize, předávají se krátká bojová nařízení do vojsk informační i plánovací skupinou a odbornými náčelníky.

V průběhu boje se pracovní úsilí u těchto skupin zvyšuje. Nutno je chápat jako proces souběžně se prolínající, ve kterém každý důstojník zná přesně své povinnosti a úkoly.

METODIKA PRÁCE ŠTÁBU PŘI VÝJEZDU VELITELE NA PVS DIVIZE

I při výjezdu velitele divize na PVS zůstává hlavním místem velení velitelské stanoviště divize. U našeho štábu chápeme PVS jako místo, z kterého velitel velí po omezenou dobu a jen částem sil divize (jednomu pluku, maximálně prvnímu sledu divize). I po dobu svého pobytu na PVS může velitel divize velet všem silám divize, avšak cestou náčelníka štábu, který je na velitelském stanovišti. Praktické zkušenosti potvrdily, že vzhledem k do-
sahu rádiových stanic nelze z PVS velet všem silám divize.

Z těchto závěrů byl u nás zaveden tento systém a metodika práce: Operační skupina, která vyjíždí s velitelem (ve složení popsaném vpředu), je schopna získat a připravit veliteli všechny podklady pro jeho rozhodnutí a předat i úkoly útvarům prvního sledu a cestou náčelníka štábu i ostatním silám divize. Aby velitel byl informován o situaci celé divize a mohl se rozhodovat na základě znalostí celkové situace divize, musí operační skupina rádiem převzít situaci ostatních sil divize a návrhy náčelníka štábu z velitelského stanoviště divize. Po rozhodnutí velitele divize musí zejména úkoly pro druhý sled a další síly divize předat náčelníkovi štábu na velitelské stanoviště divize. K zabezpečení vzájemného pronikání zpráv a rozkazů mezi PVS a velitelským stanovištěm divize, ukázalo se vhodným organizovat směrové spojení. Tímto byl vyřešen problém zabezpečení velení všem silám divize i za podmínek, že velitel je dočasně na PVS. Může být varianta i jiná, že náčelník štábu velí na omezenou dobu druhému sledu a ostatním silám divize.

Metodika práce štábu na velitelském stanovišti i při výjezdu velitele divize na PVS zůstává v platnosti v plném rozsahu. Zvláštností však bude, že všechny získané podklady bude třeba předávat na PVS a odtud přijímat nařízení a rozkazy pro ostatní síly divize. Proto priorita pronikání zpráv bude mezi PVS a velitelským stanovištěm divize, v dalším pořadí štáb armády, podřízené útvary, TVS divize a sousede.

Je třeba ještě podtrhnout jednu zvláštnost z průběhu vedení boje. Zpravidla ke

ke konci každého dne bude velitelem armády stanoven úkol na noc a další den a na VS divize třeba rychle tento úkol zplánovat. Dále se bude zpracovávat souhrnné hlášení po všech odbornostech a řešit zásobování vojska municí, PHM a ostatním materiálem. Je výhodné, aby k řešení všech těchto otázek ke konci každého dne přijela týlová skupina z TVS ve složení ZVT s náčelníkem organizačního plánovacího oddělení, náčelník zdravotnické služby, náčelník zásobování PHM, důstojník dělostřeleckého vyzbrojování, důstojník technického oddělení, náčelník organizačního oddělení a náčelník kádrového oddělení. Tato skupina je schopna řešit přímo na velitelském stanovišti divize všechny otázky materiálního, zdravotnického, technického a kádrového zabezpečení divize a zpracovat souhrnné hlášení s druhy vojsk a operačním oddělením.

Organizaci a metodiku štábu divize jako celku je třeba, jak ukázaly zkušenosti, rozpracovat na jednotlivá oddělení a skupiny. Stávají se účinnými až jsou zvládnuty každý jednotlivým pracovníkem štábu do všech podrobností.

Nová organizace a metodika práce ovlivňuje i funkční povinnosti jednotlivých oddělení, skupin i jednotlivců. Proto jsme rozpracovali i jejich funkční povinnosti. Organizace a metodika mají vliv i na bojovou dokumentaci, zejména na její obsah i náplň a na čas pro její zpracování. Osvědčila se nám tak zvaná **vzorová dokumentace**, ve které jsou hrubé formulace, doplňované pak kulturně perem konkrétními údaji. Tím byl zkrácen čas na její zpracování nejméně dva až třikrát. Tuto dokumentaci je třeba zpracovat i po linii druhů vojsk a vycházet přitom ze vševojskové dokumentace. Předmět je možné zpracovat různá schémata a pomocné dokumenty k různým propočtům.

Organizace a metodika práce štábu divize má vliv i na spojovací a zabezpečovací jednotky, proto je nutno řešit i tyto otázky v celém jejich komplexu.

Jsou kladeny vysoké požadavky zejména na důstojníky štábu, především na jejich štábní přípravu. S nepřipravenými lidmi lze novou věc těžko uvést do života a tak dosáhnout podstatného zvratu ve stylu práce.